

Oral livskvalitet og nye årsaksfaktorer ved Sjøgrens syndrom

Sjøgrens syndrom (SS) er en autoimmun sykdom som hovedsakelig rammer spytt- og tårekjertler. I tillegg til de orale plagene, kan symptomer fra øyne, hud og indre organer påvirke pasientenes livskvalitet. Dessverre er årsaken til at enkelte rammes av sykdommen ukjent, og det finnes ingen tilfredsstillende behandling. Målet med Engers doktorgradsarbeid var todelt: 1) å kartlegge i hvilken grad plagene fra munnhulen påvirker generell livskvalitet, 2) å undersøke mulige årsaker til sykdommen.

Resultatene fra den første delen av Engers studier viste at de fleste av pasientene var svært plaget av blant annet munntørrethet og soppinfeksjoner i munnhulen, og at de ofte hadde stort tannbehandlingsbehov. Sammenliknet med data fra et utvalg av den øvrige norske befolkningen, hadde SS-pasienter redusert oral og generell livskvalitet. Videre viste studien at de orale plagene hos SS-pasientene påvirket generell livskvalitet i form av økt kroppslig smerte og nedsatt mental helse.

Forskning på årsaker til utvikling av SS har stort sett fokusert på genetiske, immunologiske eller miljømessige faktorer, uten at dette har avklart hvordan SS oppstår. Noen forskergrupper har

Personalia

Tone Berge Enger disputerte 31.oktober 2014 ved Det odontologiske fakultet, Universitetet i Oslo med avhandlingen «Oral distress and new etiological aspects of Sjögren's syndrome». Forskningen ble gjennomført ved Institutt for klinisk odontologi og Institutt for oral biologi, Universitet i Oslo, samt ved Boston University, USA. Doktorandens hovedveileder var professor Janicke Liaaen Jensen og biveileder var professor Hilde Kanli Galtung. Tone Berge Enger er nå i gang med å fullføre dobbeltkompetanseløpet og er ferdig spesialist i kjeveortopedi i juni 2015.

fokusert på alternative årsaksforhold, og en hypotese er at forandringer eller feil i cellene selv kan påvirke eller utløse den uønskede immunresponsen. Denne teorien ble belyst i den andre delen av studien og innebærer at endret cellestruktur eller funksjon kan føre til at eget vev oppfattes som en trussel eller som noe ukjent, hvilket kan føre til økt mottagelighet for autoimmun reaksjon.

Ved bruk av en musemodell for SS, påviste Enger og medarbeidere store strukturelle og morfologiske endringer i musespyttkjertler under fosterutviklingen sammenliknet med friske mus. Trolig kan endringene som ble obser-

vert i SS-musemodellen påvirke tilstanden og funksjonen i den voksne musespyttkjertel. Tilsvarende forandringer og tap av organisert cellestruktur ble observert i spyttkjertelbiopsier fra pasienter med SS. Videre avdekket studien funksjonelle avvik i ferske spyttkjertler fra SS-pasientene i form av nedsatt evne til volumregulering, noe som både kan redusere spyttsekresjonen og føre til at spyttkjertlene oppfattes som ukjente av immuncellene. Til sammen åpner Engers resultater for at noen av årsakene bak SS kan være å finne i pasientenes eget vev.